

Od Autora

Wprowadzenie

1. Ciężenie negatywnego spadku politycznego z przeszłości	9
2. Rewolucja 1918/1919 r. Upadek Węgierskiej Republiki Rad	10
3. Utrwalenie rządów sił zachowawczych po 1919 r.	12
4. Słabość lewicy w okresie międzywojennym. Wejście Węgier do wojny po stronie III Rzeszy	13
5. Radykalne przemiany lat 1944—1948	14
6. Deformacje socjalizmu w polityce M. Rákosiego w latach 1949—1953	16
7. Polityka gospodarcza w latach 1949—1953	20
8. Pogorszenie się nastrojów wśród inteligencji	23
Przypisy	24

CZĘŚĆ I

STRACONE LATA (CZERWIEC 1953 — PAŹDZIERNIK 1956)

ROZDZIAŁ I

WĘGERSKA „ODWILŻ” — PIERWSZE PRÓBY REFORM

1. Dalsze narastanie zjawisk kryzysowych	29
2. Rozmowy moskiewskie przywódców KPZR z przywódcami WPP	30
3. Plenum KC WPP w czerwcu 1953 r. Samokrytyka Rákosiego, Imre Nagy premierem — „nowy kurs” polityczny i gospodarczy kraju	32
4. Program reform rządu I. Nagya	40
Przypisy	40

ROZDZIAŁ II

BARIERY NA DRODZE REALIZACJI „NOWEGO KURSU”

1. Opozycja Rákosiego przeciwko reformom Nagya	45
2. Nowa polityka rolna	47
3. Reformy w przemyśle	49
4. Poprawa poziomu życia	50
5. Walka frakcyjna w WPP. Drugie rozmowy moskiewskie przywódców KPZR i WPP	51
6. III Zjazd WPP w maju 1954 r. Umocnienie kursu reform	54
7. Rewizje procesów politycznych. Dalsze decyzje w sprawie usprawnienia gospodarki i administracji kraju	56
8. Zmiany w polityce kulturalnej	57
9. Opinia publiczna a polityka „nowego kursu”	59
10. Ofensywa Nagya — plenum KC WPP w październiku 1954 r.	60
11. Pierwsze projekty reformy gospodarczej — projekty Györgya Pétera	63

12. Utworzenie Patriotycznego Frontu Ludowego	64
Przypisy	66

ROZDZIAŁ III

POWROT DO POLITYKI DOGMATYCZNEJ

1. Wzrost napięcia międzynarodowego a sytuacja na Węgrzech.	71
2. Plenum KC WPP w marcu 1955 r. Usunięcie I. Nagya. A. Hegedüs premierem	75
3. Nawrót do dawnych koncepcji i praktyk w gospodarce	79
4. Znaczenie „nowego kursu” dla odnowy po 1956 r.	83
5. Protesty opozycji przeciwko polityce Rákosiego	84
6. Wykluczenie I. Nagya z WPP — opozycyjne koncepcje i działalność byłego premiera	93
7. Narastanie fali niezadowolenia społecznego	96
Przypisy	97

ROZDZIAŁ IV

KIEROWNICTWO WPP W OBRONIE POZYCJI DOGMATYCZNO- -LEWACKICH. ROZWÓJ RUCHU OPOZYCYJNEGO

1. Węgierskie reakcje na XX Zjazd KPZR. Plenum KC WPP w marcu 1956 r.	105
2. Krytyka Rákosiego. Bunt pisarzy	108
3. Klub Petőfi — główne forum opozycyjnej inteligencji	110
4. Delegalizacja Klubu Petőfi. Nasilenie walki z Nagyem i jego grupą	115
5. Plenum KC WPP w lipcu 1956 r. Rezygnacja M. Rákosiego — E. Gerő I sekretarzem. Ograniczony i niekonsekwentny program reform	118
6. Dalsza aktywizacja zwolenników Nagya	122
Przypisy	130

CZEŚĆ II

TRAGICZNE WYDARZENIA 12 JESIENNYCH DNI (23 PAŹDZIERNIKA — 3 LISTOPADA 1956 R.)

ROZDZIAŁ I

POCZĄTEK WYDARZEŃ

1. „14 punktów” młodzieży studenckiej	137
2. Manifestacja przed pomnikiem Bema. Przemówienie radiowe E. Gerő. Pierwsze ofiary śmiertelne	138
3. Plenum KC WPP w nocy z 23 na 24 października 1956 r. Rezygnacja A. Hegedüsa — Imre Nagy ponownie premierem. Ogłoszenie stanu wyjątkowego. Pierwsza interwencja wojsk radzieckich	140
4. Masakra przed Parlamentem — prowokacja, czyja?	143
5. Nowe kierownictwo WPP — J. Kádár I sekretarzem partii. I. Nagy reorganizuje rząd. Apel o położenie kresu rozlewowi krwi	145
Przypisy	147

ROZDZIAŁ II

ROZWÓJ „WYDARZEŃ WĘGERSKICH”

1. Walki w Budapeszcie i na prowincji. Przejmowanie władzy przez komitety i rady rewolucyjne	153
2. Zmiana oceny wydarzeń przez KC WPP. I. Nagy zapowiada wycofanie wojsk radzieckich z Węgier. Rozwiązanie AVH (28 października 1956 r.)	155
3. Presja komitetów i rad rewolucyjnych na rząd I. Nagya	158
4. Rozwiązanie Biura Politycznego i Sekretariatu KC przez Komitet Centralny WPP. Utworzenie sześciuosobowego Prezydium KC WPP pod kierownictwem Jánosa Kádára	159
5. Ogłoszenie deklaracji „O podstawach rozwoju i dalszego umacniania przy-	

jaźni i współpracy między Związkiem Radzieckim i innymi krajami socjalistycznymi". Wizyta przywódców radzieckich w Budapeszcie	161
6. Rozwiązanie Węgierskiej Partii Pracujących. Utworzenie Węgierskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej	162
7. Kolejna reorganizacja rządu I. Nagya. Dalsze postulaty „sił powstańczych”	164
8. Radio „Wolna Europa” a wydarzenia węgierskie	170
9. Węgierski Komitet Narodowy i jego antyrządowa działalność	172
10. Samosądy. Zbrojna okupacja Komitetu Miejskiego WPP w Budapeszcie. Śmierć I. Mező	174
11. Wystąpienia przeciwko presji sił prawicowych	175
Przypisy	178

ROZDZIAŁ III

STARE I NOWE SIŁY ORAZ ICH PROGRAMY

1. Węgierska Socjalistyczna Partia Robotnicza	187
2. Dawne partie koalicyjne	187
3. Inne partie	188
4. Szanse i perspektywy partii politycznych i innych ugrupowań	189
5. Rady robotnicze	190
6. Związki zawodowe	193
7. Rewolucyjny Komitet Węgierskiej Inteligencji	193
8. Ugrupowania zbrojne	195
Przypisy	197

ROZDZIAŁ IV

PO RÓWNI POCHYLEJ

1. Deklaracja Węgier o wystąpieniu z Układu Warszawskiego (1 listopada 1956 r.)	201
2. Normalizacja i stabilizacja? Ostatnia reorganizacja rządu I. Nagya	202
3. Stanowisko kardynała Józsefa Mindszentyego	206
4. Antyrządowe akcje bojówek Józsefa Dudása	208
5. W obronie zdobyczy socjalistycznych — przeciwko groźbie kontrrewolucji	208
Przypisy	211

ROZDZIAŁ V

UTWORZENIE WĘGERSKIEGO REWOLUCYJNEGO RZĄDU ROBOTNICZO-CHŁOPSKIEGO. UPADEK RZĄDU I. NAGYA

1. Konsultacje krajów socjalistycznych w sprawie rozwoju wydarzeń na Węgrzech	215
2. Powstanie rządu J. Kádára i jego program	216
3. Druga radziecka interwencja wojskowa. Walki w Budapeszcie i na prowincji	217
4. Sytuacja polityczna w pierwszych dniach po utworzeniu rządu J. Kádára	218
Przypisy	222

ZAKOŃCZENIE

Z PERSPEKTYWY ZMIAN DOKONANYCH W POLITYCE WĘGERSKIEJ PARTII KOMUNISTYCZNEJ PO 1956 ROKU

1. Rozrachunek z błędami przeszłości	227
2. Nowe zasady i praktyka działania WSPR	228
Przypisy	233

Noty biograficzne	237
-------------------	-----

Uwagi bibliograficzne	257
-----------------------	-----

Przypisy	264
----------	-----